“Els EUA són els primers que revisiten els clàssics per crear un sistema polític”

El professor Stephen Dyson, de la University at Buffalo (Nova York, Estats Units), ha visitat l’ICAC aquest novembre i ha fet la conferència “’Where Caesar Never Trod: Classical Archaeology and Ideology in 19th and 20th Century America». És director adjunt de l’Institute for European and Mediterranean Archaeology (IEMA) i ha estat president de l’Archaeological Institute of America, entre altres.

Vostè és arqueòleg i també fa historiografia de l’arqueologia.
Sí, tinc aquest doble interès i bagatge. D’una banda, em vaig doctorar ja fa molt (el 1963!) en ceràmica romana. En aquesta línia m’ha interessat el paisatge romà, i he excavat en vil·les de la Itàlia central i meridional. D’una altra banda, m’interessa l’antropologia, sobretot a partir del moment que em vaig anar establint com a jove professor universitari.

Per què?
És un interès que neix en un context en què l’antropologia anava agafant importància, els anys 70 i 80. Encara avui dia l’arqueologia als Estats Units no té departament propi, sinó que els arqueòlegs es divideixen entre el departament d’Antropologia i el de Clàssiques. En aquells anys jo em preguntava perquè l’arqueologia seguia parlant com als anys 50 mentre que l’antropologia ja parlava diferent. Algú va dir llavors “l’arqueologia sense l’antropologia no és res”.

Els EUA volien escapar de la influència de la metròpoli i l’hora de definir una nova

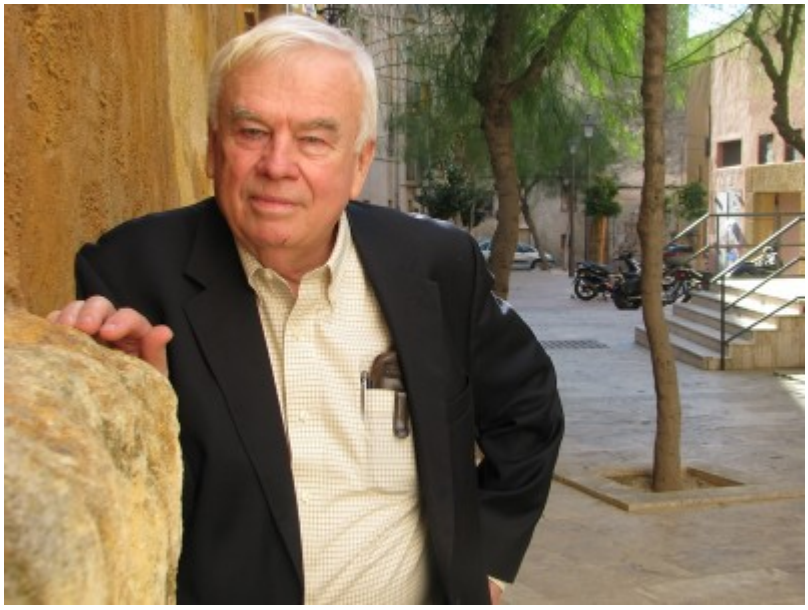
Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

identitat s'emmirallen en Grècia i Roma

Com és que als Estats Units interessa tant l'arqueologia clàssica?
Després de la Revolució Americana (Guerra d'Independència, 1775-1783) els EUA volien escapar de la influència de la metròpoli, la Gran Bretanya, diferenciar-se de l'Europa corrupta. Per això a l'hora de definir una nova identitat s'emmirallen en l'antiga Grècia i Roma.

Mirar al passat per construir el futur!
Es veu molt en la toponímia. Fins llavors molts llocs duien noms anglesos (Nova York, Boston, etc.) però a partir de llavors abunden els topònims de la tradició clàssica: Minerva, Napoli, Milo... D'altra banda, en aquell moment hi havia, entre universitats i *colleges*, uns 800 centres, i en tots els estudis clàssics eren preeminents. També en la meva universitat, una de les primeres que es van fundar, la Brown University.

Quin canvi cultural.
El que passa és que les classes dirigents estudien l'antiguitat clàssica i intenten buscar una identificació amb aquell món que, un cop es guanya la Revolució, queda reflectit en la Constitució dels Estats Units d'Amèrica, que encara és vigent i data del 1787.

Poc abans de la Revolució Francesa.
Sí, i tenim constància de francesos que van venir a lluitar a Amèrica i després van fer la Revolució Francesa, com el marquès de La Fayette.

El segle XVIII el classicisme també estava en voga a Europa, sobretot a Alemanya.
Sí, però la diferència és que Alemanya ja era "alemanya", no havia de crear una nació nova, i a més ja tenia passat romà. El model estètic clàssic també el trobem a França, a Polònia... Però els EUA són els primers que revisiten els clàssics per anar més enllà, per crear el sistema polític de la futura nació. Ara, és veritat que són els alemanys els qui comencen a fer arqueologia i la que es fa arreu és la creada per ells, i els americans van a formar-se a Alemanya.

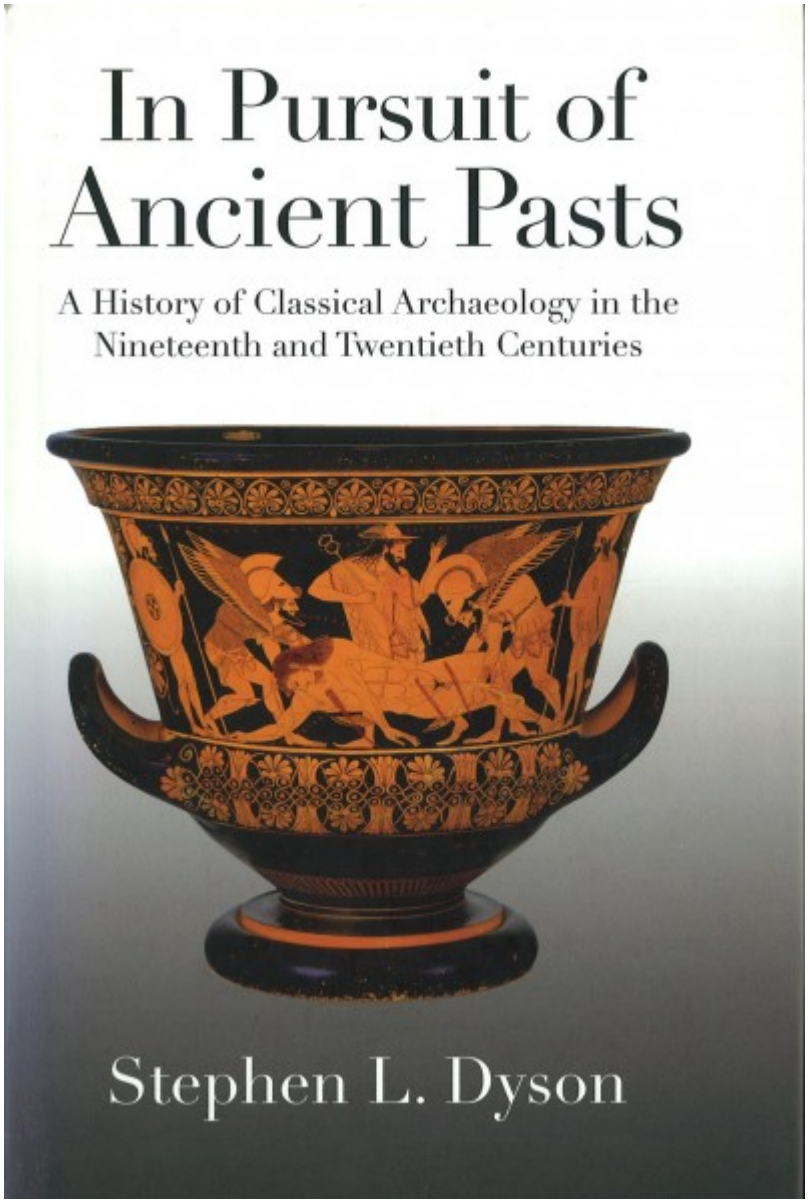
La cultura clàssica continua present als EUA i no només en política, també en art, escultura, arquitectura... I en el

món acadèmic

La cultura clàssica és "constitutiva" dels EUA, doncs.
La Constitució americana està influïda pels models clàssics, i la cultura clàssica continua present i no només en política, també en art, escultura, arquitectura... I en el món acadèmic: la recerca en món clàssic que es fa als EUA és molt potent i són estudis molt respectats.

Estudiar el món clàssic requereix museus, biblioteques...
Cap al 1800 les grans ciutats americanes comencen a tenir museus i grans biblioteques. Els primers museus, com el Boston Museum of Fine Arts, al principi tenien imitacions. Però a partir del 1850 ja hi ha els mercats d'art a Europa, sobretot a Itàlia, i a base de comprar els museus americans es van proveint de peces autèntiques. Durant el període d'entreguerres, al segle XX, es compren moltes peces a Egipte.

Quina inversió!
Però als EUA encara hi ha el problema de les peces falses. Els anys 20 s'exposaven grans escultures suposadament etrusques que amb testos científics dels anys 60 es va descobrir que eren rèpliques. A la coberta del meu llibre *In pursuit of Ancient Pasts* hi apareix una peça, Euphronios, que és una compra relativament recent del Metropolitan Museum of Art de Nova York. El museu va dir que se n'havia fet un milió de dòlars.

Qui era el venedor?

Es va dir que un petit col·leccionista particular establerts a Beirut, però segons el Govern italià s'havia robat del jaciment etrusc de Cerveteri. La peça es va retornar, va estar al Museu Nacional Etrusc de la Villa Giulia de Roma i des de fa 5 anys ha tornat a casa, al jaciment.

Quins tombs que dóna l'art.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Passarà igual amb el patrimoni de Síria. Ensenyen imatges de la destrucció però no diuen que moltes peces se'n van al comerç il·legal d'art i són una font de finançament. Venen antiguitats, no petroli. Hi ha persones disposades a comprar arreu del planeta, del Japó a San Francisco passant per Orient Mitjà.

Text i retrats: Carme Badia i Puig